

"İnsanın ihtiyâcât-ı zaruriyesi içinde en evvel lâzım olan, mekân ve meskendir... Meskenden sonra insanın en fazla muhtaç olduğu, cismanî lezzetlerden yiyecek, içecektir." En evvel ihtiyaç gıda değil mi, burayı açar mısınız?

Burada *biyolojik* bir sıralama değil ontolojik (varlık bilimi ile ilgili) bir sıralama yapılıyor.

Mesela, binanın ilk aşaması temeldir, diğer bütün aşamalar bu temel üzerine bina edilir. **Varlığı** bir bina gibi düşünecek olursak, varlığın ilk aşaması mekândır; çünkü diğer bütün formlar mekân üzerine inşa ediliyor.

Yani mekân olmadan bitki olmaz, bitki olmadan hayvan olmaz, hayvan ve bitki olmadan da insan olmaz. Öyle ise varlığın inşasında birinci zaruri şey mekân oluyor. Mekân aynı zamanda yiyecek ve içeceğinde kayyumudur. Bütün yiyecek ve içecekler mekân formunda fişkırlıp geliyor.

Tarla olmadan buğday olmaz, buğday olmadan ekmek olmaz, ekmek olmadan da insan olmaz. Demek insanın zaruri ilk ihtiyacı tarladır, tarla da mekânı temsil ediyor.

Cennette de benzer bir ilişki bulunuyor. Cennet mekânı birinci zaruri ihtiyaçtır, diğer cennet nimetleri ise bu form üzerine bina ediliyor...